

Sygn. akt III Ca 1993/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 października 2016 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący - Sędzia SO Tomasz Pawlik

Sędzia SO Leszek Dąbek

Sędzia SO Roman Troll (spr.)

Protokolant Justyna Chojecka

po rozpoznaniu w dniu 5 października 2016 r. w Gliwicach na rozprawie sprawy

z powództwa G. P.

przeciwko I. C. i A. C.

o ustanowienie rozdzielności majątkowej małżeńskiej

na skutek apelacji pozwanych

od wyroku Sądu Rejonowego w Tarnowskich Górach

z dnia 9 kwietnia 2015 r., sygn. akt III RC 655/14

1. **oddala apelację;**

2. **zasądza solidarnie od pozwanych na rzecz powoda kwotę 180 zł (sto osiemdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania odwoławczego.**

SSO Roman Troll SSO Tomasz Pawlik SSO Leszek Dąbek

Sygn. akt III Ca 1993/15

UZASADNIENIE

Powód G. P. wniósł 27 października 2014 roku pozew przeciwko I. C. i A. C. o ustanowienie rozdzielności majątkowej od dnia wniesienia pozwu. W uzasadnieniu wskazał, że pozwani są małżeństwem z ustrojem wspólności ustawowej, umów majątkowych nie zawierali, zaś powód uzyskał tytuł wykonawczy wobec pozwanej, lecz egzekucja skierowana do jej majątku osobistego okazała się bezskuteczna.

Pozwani na rozprawie 9 kwietnia 2015 roku wnieśli o oddalenie powództwa.

Wyrokiem z 9 kwietnia 2015 roku Sąd Rejonowy w Tarnowskich Górach ustanowił pomiędzy pozwanymi I. C. i A. C. pozostającymi od 27 kwietnia 1994 roku w związku małżeńskim (akt małżeństwa sporządzony w Urzędzie Stanu Cywilnego w B. za numerem (...)) rozdzielność majątkową małżeńską z dniem 27 października 2014 roku (pkt 1) oraz zasądził od pozwanych solidarnie na rzecz powoda 577 zł tytułem zwrotu kosztów procesu (pkt 2).

Wyrok ten zapadł przy następujących ustaleniach faktycznych: pozwani 27 kwietnia 1994 roku zawarli związek małżeński, nadal pozostają małżeństwem, nie toczy się między nimi sprawa o rozwód czy separację, umów

majątkowych małżeńskich nie zawierali. Prawomocnym nakazem zapłaty wydanym w postępowaniu nakazowym przez Sąd Rejonowy

w Gliwicach 6 grudnia 2011 roku, sygn. akt VII GNc 6710/11, zasądzono od pozwanej na rzecz powoda 31254,07 zł wraz z odsetkami ustawowymi oraz 391 zł tytułem kosztów postępowania, tytuł ten zaopatrzone w klauzulę wykonalności. Postępowanie egzekucyjne prowadzone na podstawie tego tytułu wykonawczego przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Tarnowskich Górach M. Z. pod sygn. akt KM 3570/12 okazało się bezskuteczne, o czym komornik zawiadomił powoda postanowieniem z 19 czerwca 2013 roku umarzając postępowanie egzekucyjne; w toku postępowania nie ustalono żadnego majątku, z którego można skutecznie przeprowadzić egzekucję w tym: ruchomości, rachunków bankowych, wierzytelności ani praw majątkowych dłużnika. Ponadto prawomocnym nakazem zapłaty wydanym w postępowaniu upominawczym przez Sąd Rejonowy w Gliwicach 24 kwietnia 2012 roku, sygn. akt VII GNc 1374/12, zasądzono od pozwanej na rzecz powoda 9317,34 zł wraz z odsetkami ustawowymi oraz 75 zł tytułem kosztów postępowania, tytuł ten zaopatrzone w klauzulę wykonalności; postępowanie egzekucyjne prowadzone na podstawie powyższego tytułu wykonawczego przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w T. M. Z. pod sygn. akt KM 6056/12 okazało się bezskuteczne, o czym komornik zawiadomił powoda postanowieniem z 19 czerwca 2013 roku umarzając postępowanie egzekucyjne; w toku postępowania nie ustalono żadnego majątku z którego można skutecznie przeprowadzić egzekucję w tym: ruchomości, rachunków bankowych, wierzytelności ani praw majątkowych dłużnika. Pozwani prowadzą działalność gospodarczą w formie spółki jawnej w postaci drukarni; spółka jest właścicielem dwóch samochodów (...) i (...); spółka posiada zaległość wobec ZUS-u na kwotę 480000 zł oraz wobec Urzędu Skarbowego na kwotę 270000 zł; zaległości spłacają w ratach po 2000 zł miesięcznie. Pozwani są także współwłaścicielami nieruchomości zabudowanej budynkiem mieszkalnym położonej w Z., dla której Sąd Rejonowy w Tarnowskich Górach prowadzi księgę wieczystą KW Nr (...) oraz nieruchomości położonej w B. o powierzchni 10 arów zabudowanej budynkiem o powierzchni użytkowej 530m². W latach 2007-2014 pozwana prowadziła działalność w postaci sklepu spożywczego w G., w ramach tej działalności zaciągnęła dług m.in. u powoda, którego nie spłaciła. Powód skierował przeciwko pozwanej wnioski o przeprowadzenie egzekucji z nieruchomości położonej w Z., dla której Sąd Rejonowy w Tarnowskich Górach prowadzi księgę wieczystą KW Nr (...), nieruchomość ta stanowi wspólność ustawową pozwanych. Pozwana nie posiada majątku osobistego.

Przy tak dokonanych ustaleniach faktycznych Sąd Rejonowy uznał powództwo za zasadne w świetle art. 52 § 1a k.r.o. Podkreślił, że powodem żądania ustanowienia rozdzielności, z którym występuje wierzyciel jednego z małżonków, jest konieczność dokonania podziału majątku wspólnego dla zaspokojenia jego wierzytelności, stwierdzonej tytułem wykonawczym, a art. 52 § 1a k.r.o. przewiduje dwie przesłanki wskazanego żądania wierzyciela: wykazanie istnienia stwierdzonej tytułem wykonawczym wierzytelności w stosunku do jednego z małżonków oraz uprawdopodobnienie, że zaspokojenie tej wierzytelności wymaga dokonania podziału majątku wspólnego małżonków. Zaznaczył też, że wierzyciel musi posiadać tytuł wykonawczy. Powód wykazał istnienie wierzytelności wobec pozwanej stwierdzonej tytułami wykonawczymi, a prowadzone przez komornika sądowego wobec pozwanej postępowania egzekucyjne zostały umorzone z uwagi na ich bezskuteczność - brak majątku osobistego pozwanej nadającego się do zaspokojenia w drodze egzekucji. W toku prowadzonego postępowania egzekucyjnego nie ustalono żadnego majątku, z którego można skutecznie przeprowadzić egzekucję w tym: ruchomości, rachunków bankowych, wierzytelności ani praw majątkowych dłużnika. Natomiast w skład majątku wspólnego pozwanych wchodzi nieruchomość zabudowana budynkiem mieszkalnym położona w Z. oraz nieruchomość położona w B.. W ocenie Sądu Rejonowego powód uprawdopodobnił, że zaspokojenie wierzytelności głównej w kwocie 31254,07 zł wraz z odsetkami ustawowymi oraz kosztami postępowania w kwocie 391 zł wymaga podziału majątku wspólnego pozwanych.

O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c., koszty te składa się opłata od pozwu - 200 zł oraz koszty zastępstwa procesowego (ustalone w oparciu o przepisy § 6a ust. 1 pkt 9 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu) wraz z opłatą skarbową od pełnomocnictwa.

Apelację od tego wyroku wnieśli pozwani zaskarżając go w całości. Orzeczeniu temu zarzucili: nieważność postępowania (art. 379 pkt 2 k.p.c. w związku z art. 452 k.p.c. i art. 426 k.p.c.) poprzez udział w postępowaniu pełnomocnika strony powodowej, który nie był należycie umocowany; naruszenie art. 52 § 1a k.r.o. poprzez jego zastosowanie w sytuacji, gdy ze zgromadzonego materiału dowodowego nie wynika bynajmniej, iż zaspokojenie wierzytelności powoda wymaga dokonania podziału majątku wspólnego pozwanych; naruszenie art. 328 § 2 k.p.c. poprzez niewyjaśnienie jakie okoliczności faktyczne Sąd uznał za wystarczające do uznania, że powód uprawdopodobnił, iż zaspokojenie jego wierzytelności wymaga dokonania podziału majątku wspólnego małżonków. Ich zdaniem w sprawie nieprawidłowo nie zastosowano art. 5 k.c. W oparciu o powyższe zarzuty wnieśli o uchylenie w całości wyroku Sądu

I instancji i zniesienie postępowania w zakresie dotkniętym nieważnością oraz przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania, a na wypadek nie podzielenia zarzutu nieważności postępowania wnieśli o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa

w całości, a także zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania według norm przepisanych.

W uzasadnieniu podnieśli, że pełnomocnik powoda winien dysponować pełnomocnictwem do prowadzenia konkretnej sprawy; bezskuteczność egzekucji nie stanowi wystarczającego uprawdopodobnienia, bowiem powód nie uprawdopodobnił, że nie może żądać nadania klauzuli wykonalności w oparciu o art. 787 i 787¹ k.p.c.; nie uprawdopodobnił również, że majątek osobisty małżonka będącego dłużnikiem nie pozwoli na zaspokojenie powoda. Skarżący wskazali, że z przedłożonych przez powoda dokumentów nie wynika, że prowadzenie egzekucji z majątku wspólnego wchodzących w skład majątku wspólnego jest niemożliwe, bowiem brak dowodów, z których wynika, że wierzyciel domagał się nadania klauzuli wykonalności przeciwko obojgu małżonkom. Równocześnie powód nie wykazał, że możliwa będzie egzekucja z przypadającej na dłużnika części majątku, gdyż nieruchomości wchodzące w skład majątku wspólnego są obciążone hipoteką. W takim wypadku, jako pierwszy zostanie zaspokojony wierzyciel hipoteczny. Kończąc podnieśli, że z uwagi na konsekwencje do jakich doprowadzi zniesienie wspólności ustawowej należy rozważyć zastosowanie art. 5 k.c.

i na tej podstawie oddalić powództwo.

Ostatecznie nie składali wniosków dowodowych /oświadczenie złożone na rozprawie odwoławczej przez pozwanych 00:12:48-00:13:39/.

Powód wniósł o oddalenie apelacji jako bezzasadnej i zasądzenie kosztów postępowania.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd Rejonowy są prawidłowe i jako takie Sąd Okręgowy uznaje za własne.

W apelacji podnoszono w tym zakresie, że Sąd Rejonowy nie wskazał dlaczego uznał, że powód uprawdopodobnił, iż zaspokojenie jego wierzytelności wymaga dokonania podziału majątku wspólnego małżonków. Trzeba jednak w tym względzie zauważyć, że powód dołączył do akt postanowienia Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Tarnowskich Górach M. Z. w sprawach dotyczących egzekucji przeciwko pozwanej, które okazały się bezskuteczne i dlatego zostały umorzone na podstawie art. 824 § 1 pkt 3 k.p.c., bo nie ustalono żadnego majątku, z którego można skutecznie przeprowadzić egzekucję w stosunku do niej. Pozwana o tej okoliczności wiedziała, bo jak sama wskazała toczyło się postępowanie egzekucyjne przeciwko niej, a wierzycielowi nie regulowała należności, bo nie miała z czego. To tylko potwierdza, że egzekucja była bezskuteczna. Ta zaś okoliczność wskazuje, że powód nie tylko uprawdopodobnił konieczność dokonania podziału, ale wykazał bezskuteczność egzekucji względem pozwanej, co prowadzi do wniosku, że zaspokojenie wierzytelności wymaga dokonania podziału majątku wspólnego małżonków, bo z niczego innego powód nie może żądać zaspokojenia. Bez znaczenia pozostaje fakt jaki będzie skutek prowadzonej egzekucji po podziale majątku. Tego w rozpoznawanej sprawie się nie ustala.

Zarzut nieważności postępowania jest bezzasadny, albowiem powód upoważnił swojego pełnomocnika „(...) do prowadzenia sprawy przeciwko I. C. i A. C., w tym do uzyskania informacji z urzędu celem przeprowadzenia postępowania sądowego ustanawiającego rozdzielną majątkową (...)” /k. 5/. To wskazuje, że biorący w toku postępowania udział za powoda jego pełnomocnik był w sposób prawidłowy ustanowiony, a wszelkie zarzuty w tym zakresie są zupełnie bezzasadne.

Zarzuty pozwanych związane z tym, że strona powodowa mogła uzyskać klauzulę wykonalności przeciwko małżonkowi dłużnika są w żaden sposób niewykazane. Z przesłuchania stron wynika, że pozwana sama prowadziła działalność gospodarczą, z której powstały wierzytelności powoda, albowiem zaciągnęła zobowiązania. Jednocześnie jej mąż nic nie wiedział tych zobowiązaniach, a więc były one zaciągnięte bez jego zgody. To prowadzi wprost do wniosku, że wierzyciel nie może uzyskać klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi dłużnika, bo nie dysponuje zgodą na zaciągnięcie zobowiązania.

Jednocześnie pozwana sama wskazała /k. 40/, że nie ma żadnego majątku odrębnego - trudno więc prowadzić z jej majątku osobistego egzekucję, skoro tego majątku nie posiada.

Pozwana miała świadomość prowadzenia przeciwko niej egzekucji, o czym wyraźnie zeznała /k. 40/. Natomiast z treści księgi wieczystej wynika, że co do nieruchomości będącej we wspólności ustawowej majątkowej małżeńskiej pozwanych wszczęto egzekucję z nieruchomości na wniosek powoda, a co za tym idzie o tego rodzaju wpisie musiał być zawiadomiony również pozwany, zaś komornik sądowy na podstawie art. 923¹ § 1 i 2 k.p.c. powinien zawiadomić o tych czynnościach małżonka dłużniczki, a w przypadku sprzeciwu nie będzie mógł prowadzić dalej egzekucji. Egzekucja została umorzona musiał więc istnieć sprzeciw małżonka dłużniczki, a wierzyciel nie miał możliwości uzyskania tytułu wykonawczego przeciwko A. C..

Pozwana w toku przesłuchania sama wskazała, że prowadzona przez nią działalność gospodarcza w latach 2007 do 2014 spowodowała zaciągnięcie zobowiązań m.in. w stosunku do powoda. Z nakazów zapłaty wynika, że wymagalność tych należności datuje się na lata 2010 i 2011, co prowadzi do wniosku, że nie były to zobowiązania zaciągnięte za zgodą małżonka, który oświadczył, że nic o nich nie wiedział.

Pozwana w toku przesłuchania wskazała także, że nie płaciła powodowi, bo nie miała z czego, dlatego też jej oświadczenia w apelacji, że uzyskuje dochody jest zupełnie niczym nieoparte, a przedstawione zeznanie podatkowe za 2013 rok nie ma żadnego znaczenia w sprawie wobec powyżej opisanych okoliczności.

To, że pozwani pozostają współnikami spółki jawnej, z której uzyskują dochód w wysokości 3000 zł brutto w żaden sposób nie może wskazywać, że jest możliwość egzekucji tej kwoty. Zobowiązania pozwanych są bowiem znaczne, na co wskazują także w apelacji. Tym bardziej, że pozwana podnosi, iż nie posiada żadnego majątku odrębnego, a w żaden sposób nie podaje wysokości swoich dochodów uzyskiwanych z działalności zarobkowej zaznaczając, że jest to kwota brutto dla obojga pozwanych. Jednocześnie ta okoliczność jest sprzeczna z tym, co twierdziła pozwana w trakcie przesłuchania, że nie miała z czego spłacać należności wobec powoda oraz z informacją dotyczącą umorzenia postępowania egzekucyjnego na skutek bezskuteczności egzekucji.

Strona pozwana nie wykazała również, że na skutek rozdzielną majątkową banki będą uprawnione do wypowiedzenia umów kredytu, a rodzina pozostanie bez domu. Należy w tym miejscu także podkreślić, że dwa banki już wszczęły egzekucję z tej nieruchomości, co wynika z księgi wieczystej, a więc bez znaczenia jest to czy wierzyciel będzie także taką egzekucję prowadził w tym zakresie /k. 14-19/. Jednocześnie zabezpieczenie hipoteczne dotyczy hipotek kaucyjnych w wysokości 330000 zł oraz 150000 zł, a pozwani nie wykazali w jakiej wysokości istnieje ono obecnie. To dodatkowo wskazuje na to, że wierzyciel uprawdopodobnił konieczność dokonania rozdzielną majątkową, aby móc zaspokoić swoje należności, albowiem pozwani posiadają jeszcze inną wspólną nieruchomość, z której mógłby on egzekwować należności. Natomiast okoliczność związana z brakiem możliwości fizycznego podziału nieruchomości, w którym obecnie mieszkają pozywani, po pierwsze nie wykazano, a

po drugie jest to problem wierzyciela, a nie pozwanych i nie może prowadzić do oddalenia powództwa o ustanowienie rozdzielności majątkowej.

Powyższe wskazuje także, że nie zachodzą żadne okoliczności wymagające zastosowania art. 5 k.c. i oddalenia powództwa na tej podstawie. Pozwani łączą konieczność zastosowania tej regulacji z konsekwencjami prowadzenia egzekucji ogniskującymi się w wypowiedzeniu przez banki umów kredytowych, możliwością zlicytowania nieruchomości, którą zamieszkują z małoletnimi dziećmi, wysokością zabezpieczenia hipotecznego i brakiem możliwości fizycznego jej podziału. W rozpoznawanej sprawie jednak egzekucja z ich nieruchomości, którą zamieszkują wspólnie z dziećmi jest prowadzona właśnie z wniosku banków /k. 14-19/, nie ma więc żadnych powodów, aby ograniczać powoda w tym zakresie skoro postępowanie i tak się toczy. Dodatkowo pozwani są współwłaścicielami także innej nieruchomości, powód powinien zaś mieć możliwość zaspokojenia się z uwagi na nieuregulowane zobowiązania pozwanej wobec niego.

Należy także podkreślić, że art. 41 § 1 k.r.o. statuując zasadę dochodzenia należności z majątku wspólnego wskazuje, na obowiązek znoszenia egzekucji z majątku wspólnego przez małżonka, za którego zgodą zostało zaciągnięte zobowiązanie drugiego małżonka. Natomiast przepis ten nie wskazuje, aby była możliwość egzekucji w każdym przypadku bez posiadania tytułu wykonawczego przeciwko drugiemu małżonkowi z ograniczeniem jego odpowiedzialności do majątku objętego wspólnością majątkową (por. K. Pietrzykowski: Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Komentarz. C.H. BECK 2015, nb 27 i 28 do art. 41). Powyższe przepisy Kodeksu postępowania cywilnego wyraźnie zaś wskazują na konieczność dysponowania w takim przypadku tytułem wykonawczym także przeciwko drugiemu małżonkowi, chyba że sprawa dotyczy ściśle określonych wierzytelności i praw, z których dokonywana jest egzekucja (por. art. 776¹ z § 1 k.p.c. i K. Pietrzykowski: op. cit., nb 14 i 26 do art. 41). Z tymi ściśle określonymi wierzytelnościami i prawami nie mamy w sprawie do czynienia, gdyż jak już wskazano w toku prowadzonych postępowań egzekucyjnych przeciwko pozwanej okazała się, że nie ma ona majątku, z którego można prowadzić egzekucję.

Zastosowana przez Sąd Rejonowy regulacja prawa jest prawidłowa.

Dlatego też zarzuty apelacji są bezzasadne.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 385 k.p.c., apelację jako bezzasadną należało oddalić.

Orzeczenie o kosztach postępowania odwoławczego zapadło na podstawie art. 98

§ 1 i 3 k.p.c. w związku z art. 99 k.p.c., art. 105 § 2 k.p.c., § 6a ust. 1 pkt 9 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (t.j. Dz. U. Z 2013 r., poz. 490 ze zm.) i § 12 ust. 1 pkt 1 tego rozporządzenia przy zastosowaniu § 21 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. poz. 1804), albowiem pozwani przegrali sprawę i powinni zwrócić powodowi koszty zastępstwa procesowego w postępowaniu odwoławczym, które wynoszą 180 zł.

SSO Roman Troll SSO Tomasz Pawlik SSO Leszek Dąbek